

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ  
НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД  
«ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»  
КАФЕДРА ІСТОРІЇ ТА ПРАВА**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ**

для проведення практичних занять  
та організації самостійної роботи  
з дисципліни «Криміналістика»  
для студентів спеціальності 081 Право  
денної та заочної форм навчання

**Луцьк-2023**

УДК

Методичні рекомендації для проведення практичних занять та організації самостійної роботи з дисципліни «Криміналістика» для студентів спеціальності 081 Право денної та заочної форм навчання [Електронний ресурс] / уклад. М.М. Пархоменко. Луцьк : ДонНТУ, 2023. 42 с.

Методичні рекомендації містять перелік питань, що охоплюють зміст програми дисципліни, приклади типових індивідуальних завдань, порядок поточного і підсумкового контролю оцінювання знань студентів денної та заочної форм навчання, плани практичних занять і практичні завдання, список рекомендованих нормативно-правових актів і літератури.

Розраховані на викладачів, студентів денної та заочної форм навчання при підготовці до навчальних занять з дисципліни «Криміналістика».

Укладач: Пархоменко М. М., к. ю. н., доцент кафедри історії та права.

Рецензент: Ганич О.А., к.ю.н., директор інституту післядипломної освіти ДонНТУ

Відповідальний за випуск: Моїсєєнко Л.М., завідувач кафедри історії та права

Затверджено навчально-методичним відділом ДонНТУ,

протокол № \_\_\_\_ від \_\_\_\_\_

Розглянуто на засіданні кафедри історії та права,

протокол №     від     202 р.

## Зміст

|                                                                              |    |
|------------------------------------------------------------------------------|----|
| Вступ.....                                                                   | 4  |
| 1. Загальні положення .....                                                  | 5  |
| 2. Нормативно-правові акти .....                                             | 6  |
| 3. Методичні рекомендації до підготовки і проведення практичних занять ..... | 7  |
| 4. Організація самостійної роботи студентів.....                             | 24 |
| 5. Порядок поточного і підсумкового оцінювання знань з дисципліни.....       | 25 |
| 5.1. Принципи і види контролю знань студентів.....                           | 25 |
| 5.2. Порядок оцінювання знань за результатами вивчення дисципліни .....      | 27 |
| 5.3 Шкала оцінювання для іспиту .....                                        | 29 |
| 6. Екзаменаційні питання для студентів денної (заочної) форми навчання ..... | 29 |
| Список рекомендованої літератури .....                                       | 33 |
| Додатки .....                                                                | 36 |

## ВСТУП

Криміналістика, як наука про вивчення злочинності та методів її розслідування, є однією з найважливіших галузей сучасного правознавства. Вона відіграє ключову роль у забезпеченні справедливості, виявленні та припиненні злочинів, а також у встановленні обставин їх скоєння. Методичні рекомендації з становлять важливу складову процесу підготовки майбутніх фахівців у цій галузі.

Науковий стиль і підхід є невід'ємною частиною криміналістики, оскільки вона базується на точних методах та доказовій базі. Вивчення кримінальних явищ та процесів вимагає від студентів системного підходу, ретельного аналізу, критичного мислення та вміння використовувати сучасні технології та методи розслідування.

Навчальна дисципліна «Криміналістика» досліджує механізм вчинення злочину, визначає можливості отримання, дослідження та використання інформації про злочин під час розслідування, розробляє методи та засоби для цього. Сучасна криміналістика є самостійною галуззю спеціальних юридичних наукових знань з власним предметом, системою, науково обґрунтованими прийомами та методами розв'язання наукових і практичних завдань.

Проблеми дослідження події злочину та діяльності з його розкриття, розслідування і попередження традиційно залишаються основними для криміналістичної науки. За багато років криміналістикою набуто великого досвіду, розроблено методи, прийоми і рекомендації, що сприяють підвищенню ефективності кримінального переслідування на всіх етапах досудового розслідування.

Криміналістична теорія все більше враховує потреби слідчої, експертної та судової практики. Тому в сучасних умовах особливу вагу має теоретично-практичний аспект криміналістичної діяльності.

## 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Мета навчальної дисципліни «Криміналістика» полягає в навчанні студентів теоретичним аспектам виникнення, збору, дослідження, оцінювання та використання криміналістичної інформації. Основна мета - надати студентам знання, навички і вміння, які їм необхідні для успішної практичної роботи в галузі розслідування, розкриття та запобігання злочинам.

Попередні умови для вивчення цієї дисципліни включають паралельне вивчення основних кримінально-правових предметів, таких як «Кримінальне право» і «Кримінальний процес», а також пов'язані дисципліни, такі як «Кримінологія» і «Основи оперативно-розшукової діяльності».

Завданнями для студентів є:

- Використання теоретичних знань у боротьбі зі злочинністю;
- Застосування техніко-криміналістичних інструментів під час попередження, розслідування та розкриття злочинів;
- Організація та планування розслідування злочину;
- Виявлення, збір, фіксація, дослідження та оцінка криміналістично важливої інформації стосовно злочину;
- Формулювання версій події злочину на підставі слідчої ситуації і їх перевірка;
- Організація та планування проведення слідчих (розшукових) дій;
- Використання тактичних прийомів при здійсненні цих дій;
- Виявлення, огляд, фіксація, вилучення, дослідження та оцінка слідової картини злочину.

**Зміст** навчальної дисципліни «Криміналістика» розкривається в темах:

Тема 1. Предмет , система і завдання криміналістичної науки.

Тема 2. Методологічні основи науки криміналістики.

Тема 3. Загальні положення криміналістичної ідентифікації.

Тема 4. Загальні положення криміналістичної техніки.

Тема 5. Судова фотографія та відеозапис.

Тема 6. Основні засади трасології.

- Тема 7. Криміналістичне дослідження зброї.
- Тема 8. Технічне дослідження документів та почерку.
- Тема 9. Основні положення ідентифікації людини за зовнішніми ознаками.
- Тема 10. Кримінальна реєстрація.
- Тема 11. Організація та планування розслідування.
- Тема 12. Тактика допиту.
- Тема 13. Огляд місця події та проведення обшуку.
- Тема 14. Тактика слідчого експерименту.
- Тема 15. Особливості розслідування вбивств.
- Тема 16. Розслідування злочинних порушень правил безпеки дорожнього руху.

## **2. НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ**

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/254к/96-вр>
2. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-ІІІ. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 25-26. ст.131
3. Кримінально-процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI. Відомості Верховної Ради України. 2013. № 9-10, № 11-12, № 13. ст.88
4. Про судову експертизу: Закон України від 25.02.1994 № 4038-XII. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 28. ст.232
5. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 № 2135-XII. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 22. ст.303

### **3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПІДГОТОВКИ І ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ**

Практичні заняття є важливою частиною навчання студентів під час вивчення дисципліни «Криміналістика». Головною їх метою є розвиток практичних навичок у застосуванні методів, прийомів і засобів криміналістики. Ці заняття включають в себе виконання завдань, інсценування місця подій і складання необхідних документів.

До кожної теми дисципліни «Криміналістика» включені ключові питання, рекомендована література, завдання та лабораторні роботи зі відомостями щодо їх виконання. Кожна тема також містить сценарії конкретних кримінальних проваджень та приклади процесуальних документів, необхідних для виконання завдань. Це включає планування розслідування, підготовку планів і організацію інсценування місця подій, тактичні аспекти проведення різних слідчих (розшукових) дій і складання процесуальних документів.

Виконання лабораторних робіт передбачає використання візуальних інструментів, обладнання, а також самостійне виконання завдань стосовно криміналістичної техніки, комп'ютерних технологій, матеріалів і речовин з метою отримання конкретних результатів.

Під час підготовки до цих занять студентам рекомендується вивчити відповідні розділи підручника та додаткову літературу, ознайомитися з відповідними нормативно-правовими актами і виконати інші завдання, які вимагають виконання у позааудиторний час.

#### **Практичне заняття №1**

Тема 1. Предмет , система і завдання криміналістичної науки

##### **План**

1. Роль криміналістики у попередженні злочинів.
2. Система криміналістики.
3. Зв'язок криміналістики з іншими науками.
4. Зміст і основні елементи злочинної діяльності.
5. Спосіб вчинення злочину.

### **Практичні завдання:**

1. За своєю природою наука криміналістика є:
  - a) Технічною;
  - b) природничо-технічною;
  - c) юридичною;
  - d) природничо-технічною і юридичною (має двоїсту природу);
  - e) немає єдності думок.
2. Джерелами науки криміналістика є
  - a) практика і наука;
  - b) закон;
  - c) практика, наука, закон.
3. Система криміналістики складається із взаємозалежних один з одним розділів(частин):
  - a) загальної теорії криміналістики, трасології, криміналістичної тактики, криміналістичного зброєзнавства;
  - b) судової балістики, криміналістичної техніки, тактики призначення і проведення експертизи, взаємодії органів досудового слідства з іншими службами органів внутрішніх справ і судово-експертних установ;
  - c) криміналістичного документознавства, тактики призначення і проведення експертизи, теорії криміналістичної ідентифікації і діагностики, ідентифікації людини за ознаками зовнішності;
  - d) теорії криміналістичної ідентифікації і діагностики, криміналістичної трасології, криміналістичного обліку, криміналістичної методики розслідування злочинів;
  - e) загальної теорії криміналістики, криміналістичної техніки, криміналістичної тактики, криміналістичної методики розслідування злочинів.



## **Практичне заняття №2**

### **Тема 2. Методологічні основи науки криміналістики**

#### **План**

1. Поняття методології криміналістики.
2. Види і характеристика методів криміналістики.
3. Критерії допустимості спеціальних методів криміналістики.

#### **Практичні завдання:**

1. Під загальнонауковими методами розуміють:
  - a) Методи, характерні для більшості наук
  - b) Методи, встановлення обставин кримінального провадження
  - c) Методи встановлення тотожності конкретного матеріального об'єкту
  - d) Всі відповіді вірні
2. Визначте систему спеціальних методів криміналістики:
  - a) Власне криміналістичні методи пристосовані для вирішення криміналістичних завдань;
  - b) Криміналістична ідентифікація та криміналістична діагностика;
  - c) Спостереження, опис, порівняння, експеримент, моделювання;
  - d) Техніко-криміналістичні методи; методи організації розслідування та проведення слідчих (розшукових) дій.
3. В якій відповіді наведені логічні загальнонаукові методи криміналістики?
  - a) Всі відповіді вірні;
  - b) Спостереження, опис, порівняння, експеримент, моделювання;
  - c) Вимірювання, обчислення, геометрична побудова, математичне моделювання;
  - d) Аналіз, синтез, індукція, дедукція, гіпотеза, аналогія, узагальнення.

## **Практичне заняття №3**

### **Тема 3. Загальні положення криміналістичної ідентифікації**

#### **План**

1. Поняття , наукові засади та структура криміналістичної ідентифікації.

2. Завдання і місце криміналістичної і ідентифікації в розслідуванні злочинів.
3. Об'єкти і суб'єкти, види та форми криміналістичної ідентифікації.

Встановлення групової належності – частковий метод науки криміналістики.

### **Практичні завдання:**

Відповідно до умов кожної задачі необхідно визначити: 1) вид ідентифікації; 2) ідентифіковані й ідентифікуючі об'єкти.

#### **Задачі**

1. Невідомі нападники викрали мобільний телефон у потерпілої А. біля торгового центру "Мрія". Їхні обличчя було чітко видно на зображеннях з камер спостереження торгового центру. Під час опитування потерпіла К. надала опис зловмисників та фотографії схожих людей, які вона скопіювала з їхніх особистих сторінок у соціальних мережах. Слідство визнало за необхідне призначити фототехнічну експертизу.

2. Під час розслідування вбивства Н. було встановлено, що його квартира та автомобіль були продані на підставі довіреності, виписаної від імені жертви. Родичі потерпілого вважають, що підпис на довіреності не належить Н. і надали документи зі зразками підпису потерпілого. Була призначена почеркознавча експертиза.

3. При розслідуванні порушення правил безпеки дорожнього руху, на одязі на трупа були виявлені сліди шин транспортний засобу. Був проведений обшук з метою ідентифікації транспортного засобу, який, найімовірніше, скоїв наїзд на потерпілого. Слідчі призначили судову експертизу для ідентифікації транспортного засобу.

### **Практичне заняття №4**

#### **Тема 4. Загальні положення криміналістичної техніки**

#### **План**

1. Поняття й галузі криміналістичної техніки.
2. Принципи і правові засади використання криміналістичної техніки.
3. Поняття і види науково-технічних засобів.
4. Місце інформаційних технологій у криміналістичній науці.

5. Порядок процесуального оформлення застосування техніко-криміналістичних засобів й отриманих результатів. Доказове значення результатів застосування науково-технічних засобів.

6. Технічне забезпечення органів досудового розслідування.

7. Криміналістична техніка експертного дослідження. Технічні засоби профілактики.

### **Практичні завдання:**

1. Принцип ефективності застосування техніко-криміналістичних засобів означає:

- a) Вірогідність, відтворюваність, точність і надійність одержуваних результатів, які засновані на досягненнях природничих та технічних наук;
- b) Раціональне використання таких технічних засобів та методів, які забезпечують швидке, об'єктивне, повне та всебічне отримання інформації;
- c) Неприпустимість використання науково-технічних засобів, які можуть бути загрозою для життя або здоров'я учасників кримінального процесу;
- d) Перевага у використанні надається тим технічним засобам, застосування яких пов'язано із найменшими витратами часу, сил та засобів.

2. В якій послідовності слід розташувати етапи збирання слідів злочину: 1) фіксація; 2) виявлення; 3) вилучення; 4) зберігання.

- a) 3; 1; 2; 4;
- b) 3; 2; 4; 1;
- c) 2; 3; 4; 1;
- d) 2; 1; 3; 4.

3. Який спосіб фіксації слідів злочину на місці події є основним?

- a) Відеозапис
- b) Складання схем і планів
- c) Опис у протоколі
- d) Фотозйомка

## **Практичне заняття №5**

### **Тема 5. Судова фотографія та відеозапис**

#### **План**

1. Загальні категорії судової фотографії: поняття, види, методи та значення.
2. Використання фото- та відеотехніки під час фото- та відеозйомки.
3. Основні правила фотографування під час розслідування (фотографування місця події, окремих об'єктів, тіл, речей та документів).
4. Загальні засади криміналістичного відеозапису.
5. Особливості відеозапису: види, методи та інструменти дослідження.

#### **Практичні завдання:**

1. Виконати фотозйомку будь-яких мобільних телефонів у кількості не менше трьох, що пред'являються для впізнання. Оформити фототаблицю як додаток до протоколу слідчої дії.

Дивитись Додаток 1.

2. Інсценувати «місце події», здійснюючи такі види фотозйомки: орієнтуюча, оглядова, вузлова та детальна фотозйомки. Заповнити фототаблицю як додаток до протоколу огляду місця події.

Дивитись Додаток 1.

3. Слідчий під час проведення слідчих (розшукових) дій сфотографував об'ємний слід ноги, залишений у піску, з розташуванням біля сліду масштабної лінійки. Які прийом та метод ним застосовано?

- а) Детальна сигналетична зйомка;
- б) Оглядова вимірювальна зйомка;
- в) Детальна вимірювальна зйомка
- г) Оглядова макрофотографічна зйомка.

## **Практичне заняття №6**

### **Тема 6. Основні засади трасології**

#### **План**

1. Сутність «трасології».
2. Загальні категорії трасології: поняття «слід» у трасології, їх види. Механізм утворення слідів.
3. Основи дактилоскопії, пороскопії та еджеоскопії. Будова шкіри на долонній поверхні рук.
4. Сліди рук людини. Речовина сліду. Типи й види папілярних візерунків.
5. Процедура виявлення, фіксації та вилучення слідів рук. Основні способи виявлення слідів рук.
6. Дактилоскопічна експертиза: поняття, методика, завдання.
7. Характеристика ознак слідів рук.

#### **Практичні завдання:**

##### **Завдання 1.** За наведеними фабулами:

1. Встановіть можливі способи виявлення й фіксації слідів.
2. Визначте судові експертизи, що можуть бути призначені.

#### **Ф а б у л и**

1. До чергової частини Покровського районного відділу поліції ГУНП у Донецькій області звернувся із заявою власник транспортного засобу. Він повідомив, що напередодні ввечері він залишив власний автомобіль у металевому гаражі, який було замкнено на один врізний та один навісний замок. Вранці, прийшовши за машиною до гаража, виявив, що ворота відчинені, біля воріт, на землі, знаходився пошкоджений навісний замок, а автомобіль зник.

2. У продуктовому магазині м. Галич 25 жовтня 2022 р. була вчинена крадіжка товарів на суму 5000 грн. Огляд місця події показав, що на одному з вікон була пошкоджена металева решітка, а на дерев'яній частині вікна - прямокутні сліди від порізів.

**Завдання 2.** Створити особисту дактилоскопічну карту та визначити тип папілярних візерунків на кожному відбитку пальця. Дивитись Додаток 2.

## **Практичне заняття №7**

### **Тема 7. Криміналістичне дослідження зброї.**

#### **План**

1. Судова балістика в системі криміналістичних наук.
2. Вогнепальна стрілецька зброя та її патрони: визначення, структура, класифікація.
3. Утворення слідів від застосування вогнепальної стрілецької зброї.
4. Порядок проведення експертного огляду вогнепальної зброї та патронів.
5. Холодна зброя як об'єкт дослідження криміналістичної тактики.
6. Техніка експертного огляду холодної зброї та виявлення слідів її використання.

#### **Практичні завдання:**

1. Проаналізуйте ситуації та визначте, які види експертизи потрібно провести.

#### **Ф а б у л и**

1. Під час розслідування події поблизу тіла громадянина А. була знайдена вистрілена гільза. З тіла також була вилучена куля. Які експертизи слід призначити для цього випадку?

2. Під час огляду місця події була виявлена металева гільза жовтого кольору. Її параметри: довжина – 16 мм, діаметр денця – 9 мм, діаметр дульця – 7,6 мм. Маркування на денці гільзи було стерте. Які види експертизи необхідно провести?

3. Під час огляду тіла було знайдено пістолет і гільзи. Після докладного аналізу кульових поранень, слідчі прийшли до висновку, що ця подія була самогубством. Які види експертизи було б доцільно призначити в цьому випадку?

## **Практичне заняття №8**

### **Тема 8. Технічне дослідження документів та почерку**

#### **План**

1. Поняття письма та почерку.
2. Почеркознавча та авторознавча експертизи.
3. Технічне дослідження документів : поняття, зміст, види.
4. Аналіз текстів виконаних за допомогою принтерів різних типів (матричних, лазерних, струйних ) та особливості процесу ідентифікації.

### **Практичні завдання:**

1. Написаний Вами текст (документ) охарактеризуйте за наступними ознаками письмової мови: загальні, топографічні та індивідуальні.
2. При визначенні почеркознавчої експертизи, заява підозрюваного про відмову від захисника, написана ним власноруч, є:
  - a) Вільним зразком почерку;
  - b) Експериментальним зразком почерку;
  - c) Умовно-вільним зразком почерку;
  - d) Не може бути зразком почерку.
3. До системи криміналістичного документознавства входять:
  - a) Криміналістичне почеркознавство та криміналістичне авторознавство;
  - b) Криміналістичне дослідження письма та техніко-криміналістичне дослідження документа;
  - c) Дослідження реквізитів документів та дослідження матеріалів документів;
  - d) Дослідження письма та дослідження друкарських форм.

### **Практичне заняття №9**

Тема 9. Основні положення ідентифікації людини за зовнішніми ознаками

#### **План**

1. Поняття та наукові засади ідентифікації особи за ознаками зовнішності.
2. Словесний портрет людини.
3. Засоби фіксації словесного портрету.

### **Практичні завдання:**

**Задача.** 18 листопада 2022 року до Ленінського РВ ДМУ УМВС України в Дніпропетровській області близько 21 години звернулась гр. Кравченко О.В. із заявою про те, що її годину тому зґвалтував п'яний чоловік віком близько 25-30 років, середнього зросту, темноволосий, зі специфічними ознаками обличчя, який був одягнений у темно-сіру куртку та чорні джинси. Під час допиту у якості потерпілої Кравченко О.В. пояснила, що нападника вона раніше ніколи не зустрічала, але під час опору розірвала насильнику куртку, зірвала з голови кашкет, подряпала йому ліву частину обличчя та вкусила за зап'ястя лівої руки.

На підставі показань Кравченко О.В. того ж вечора був складений фоторобот та словесний портрет злочинця, який був розданий усім патрульно-постовим нарядам міліції. На наступний день близько 22 години неподалік від кафе-бару «Дев'ятка», що розташований на вулиці Косіора у м. Дніпро, працівниками патрульно-постової служби був затриманий у нетверезому стані гр. Проколов С.М., який був одягнений у темно-сіру куртку, рукав якої був розірваний. Головний убір у Проколова С.М. був відсутній, а на обличчі були невеликі подряпини. Ознаки зовнішності Проколова С.М. цілком співпадали зі словесним портретом, який був складений за допомогою потерпілої. Під час допиту Проколов С.М. свою участь у вчиненні злочину категорично заперечував.

*Завдання: Яку слідчу дію повинен провести слідчий на даному етапі розслідування Розробити план для підготовки та виконання слідчої дії, висвітлити організаційні та підготовчі заходи, а також тактичні методи для успішного проведення цієї слідчої дії.*

### **Практичне заняття №10**

#### **Тема 10. Кримінальна реєстрація**

##### **План**

1. Поняття та завдання «кримінальної реєстрації» та «криміналістичного обліку».
2. Класифікація видів криміналістичного обліку і важливість міжнародних обліків, включаючи обліки Інтерполу.
3. Опис процедур реєстрації злочинців, включаючи дактилоскопічний облік та дактилоскопічні формули.
4. Реєстрація осіб, які зникли безвісти, та облік невпізнаних трупів.
5. Використання даних кримінальної реєстрації під час розслідування злочинів.

##### **Практичні завдання:**

Дайте відповідь на запитання:



1. Під час огляду лісового місця злочину виявлено труп чоловіка, позбавленого особистих документів і речей. *До яких видів криміналістичних обліків слід звернутися для встановлення особи потерпілого?*

2. Під час розслідування крадіжки у квартирі та затримання підозрілого В., слідчий отримав інформацію, що В. може бути пов'язаний з аналогічним злочином у сусідній області. *Яким шляхом це можна перевірити?*

3. Під час розслідування дорожньо-транспортної події, слідчий отримав інформацію щодо номера і марки автомобіля, що був причетний до наїзду на пішохода. *До якого підрозділу необхідно звернутися за обліковою інформацією щодо автотранспорту та його власників? Який вид обліку і порядок отримання інформації?*

### **Практичне заняття №11**

#### **Тема 11. Організація та планування розслідування**

##### **План**

1. Сутність і завдання організації розслідування злочинів.
2. Організація діяльності слідчого.
3. Поняття та принципи планування розслідування.
4. Техніка планування. Форми планів розслідування. Особливості планування по складних, багатоетапних провадженнях.
5. Поняття та види криміналістичних версій.
6. Побудова й перевірка слідчих версій.

##### **Практичні завдання:**

Складіть план розслідування за нижченаведеними фабулами

##### **Ф а б у л и**

1. Надійшло повідомлення до чергової частини Київського відділу поліції ГУНП Харківської області про виявлення трупа чоловіка в одному з номерів готелю «Capital». Чоловік був знайдений мертвим на готельному ліжку з вогнепальним пораненням в області правої скроні, пістолетом у руці. Не було ознаків бійки, і розташування меблів в номері не було порушено.

2. В Немишлянському відділі поліції ГУНП Харківської області надійшла заява від громадянина Г. про викрадення його автомобіля марки «Honda». Громадянин представив відповідні документи, включаючи страховий поліс на автомобіль у випадку викрадення. Спеціальні слідчі дії та негласні слідчі розшукові дії не принесли позитивних результатів у встановленні місцезнаходження автомобіля.

3. 23 вересня 2023 року на автостоянці спортивного комплексу «Терра» за адресою вул. Дмитра Яворницького, 31 відбувся вибух автомобіля «Mercedes-Benz», в результаті якого загинули дві особи - водій Д. і його дружина. Автомобіль був зареєстрований на Д., який є директором будівельної компанії «Дім».

## **Практичне заняття №12**

### **Тема 12. Допит**

#### **План**

1. Сутність допиту як виду криміналістичної тактики.
2. Підготовка та план допиту.
3. Тактичні прийоми під час проведення допиту.
4. Проведення допиту різних учасників кримінального провадження (свідка, заявника, потерпілого, підозрюваного, експерта та ін.).
5. Малолітні та неповнолітні особи як учасники допиту.
6. Тактичні й психологічні особливості одночасного допиту декількох осіб.
7. Характеристика судового допиту. Особливості перехресного допиту.

#### **Практичні завдання:**

**Задача 1.** К. є підозрюваним у справі про пограбування і стверджує, що не причетний до цього злочину, бо протягом останнього місяця перебував у своїй тітці. *Які стратегії можна використовувати під час допиту цього підозрюваного?*

**Задача 2.** Гр. Л. стала жертвою зґвалтування групою юнаків під час допомоги їм знайти їхнього знайомого. Під час допиту Л. стверджує, що не пам'ятає події. *Які прийоми необхідно застосувати слідчому, щоб отримати інформацію?*

**Задача 3.** Під час допиту свідка М. було встановлено обставини злочину. Він надав важливу інформацію, але не може згадати одне прізвище, яке йому здавалося знайомим. Як слідчому взаємодіяти зі свідком в цьому випадку?

### **Практичне заняття №13**

#### **Тема 13. Обшук**

##### **План**

1. Місце обшуку в системі слідчих (розшукових) дій.
2. Дозвіл на проведення обшуку відповідно до конституційних і міжнародно-правових гарантій недоторканості особи та її житла.
3. Підготовка до проведення обшуку та застосування спеціальних знань.
4. Вивчення систем тактичних методів обшуку.
5. Тактичні особливості проведення різних видів обшуку.
6. Фіксація результатів проведення обшуку.

##### **Практичні завдання:**

**Задача 1.** Слідчий з відділу поліції Слобідського району ГУНП Харківської області прийняв рішення провести обшук у місці проживання гр. П., народженого у 1975 році, який був затриманий у місті та при собі мав чотири набой для вогнепальної зброї. Гр. П. мешкає в кімнаті гуртожитку на вул. ім. Калнишевського, яку він ділить з громадянином К., народженим у 1968 році. Обшук планується провести з 3 до 4 години ранку.

1. Чи є в даному випадку правові підстави для проведення обшуку?
2. Визначити склад слідчо-оперативної групи, яка проводить обшук.
3. Визначити можливість проведення обшуку, якщо один із мешканців кімнати відсутній?

**Задача 2.** Під час розслідування кримінального провадження слідчому потрібно вилучити фінансово-господарські документи ТОВ «Опал», які зберігаються в сейфі фінансового директора підприємства. ТОВ «Опал» має власну службу безпеки, в якій працюють колишні працівники правоохоронних органів. Також, на вході до офісу підприємства функціонує система цілодобового відеоспостереження і працюють два охоронці.

1. Яку слідчу (розшукову) дію слід провести для вилучення документів?
2. Опишіть тактичні аспекти обставин розслідування.

**Задача 3.** Перед проведенням обшуку у помешканні слідчий оголосив рішення про проведення обшуку з метою вилучення вогнепальної зброї. Після ознайомлення з ухвалою підозрюваний добровільно видав слідчому пістолет ТТ і став вимагати не проводити подальший обшук, мотивуючи свою вимогу добровільною видачею зброї.

1. Чи є вимога підозрюваного обґрунтованою щодо припинення обшуку?
2. Яку позицію має зайняти слідчий?

### **Практичне заняття №14**

Тема 14. Тактика слідчого експерименту.

#### **План**

1. Поняття, завдання і значення відтворення обстановки і обставин події.
2. Різновиди та законодавче регулювання відтворення обставин події.
3. Слідчий експеримент: призначення, види і цілі.
4. Фази та тактика проведення слідчого експерименту.
5. Перевірка і попередні заслуховування показань на місці події: суть, види та завдання.
6. Особливості перевірки і уточнення показань на місці події.

#### **Практичні завдання:**

Відповідно до умов задачі розробити план проведення слідчого експерименту (або перевірки показань на місці). Указати: а) місце; б) час; в) умови і обстановку проведення, знаряддя і засоби для дослідів або демонстрації; г) учасників і кількість понятих; ґ) порядок їх розміщення і дії у процесі проведення; д) способи і особливості фіксації результатів експерименту. Скласти протокол слідчого експерименту. Дивитись Додаток 3.

#### **З а д а ч і**

1. За підозрою в крадіжці продуктів харчування з комерційного ларька «Атол» 12.05.2018 р. були заарештовані Т. та К. Продавець С. пояснила, що 12.05.2018 р. о

18 год. вона закрила ларьок і була відсутня на місці 30 хв, а коли прийшла, ларьок було зламано.

Один із свідків по справі, І., вказав, що напередодні крадіжки, 11 травня 2018 року, приблизно о 19:00, він перебував на балконі своєї квартири, розташованої на другому поверсі дев'ятиповерхового будинку. В цей час він помітив підозрілих осіб, К. і Т., які сиділи на лавочці спортивного майданчика навпроти його будинку. Він чув, як К. говорив Т.: «Підготуй свій інструмент на завтра, щоб відразу після справи ми завезли товар до Г. у гараж». Наступного дня І. дізнався, що в їхньому районі сталася крадіжка з комерційного ларька «Атол».

Після проведення огляду місця події слідчому, свідок І. повідомив, що він знає К. і Т. як своїх сусідів. Крім того, вони не заперечували щодо факту знайомства зі свідком, але рішуче заперечували будь-яку причетність до крадіжки. Вони стверджували, що крадіжка сталась вже ввечері і їх не могли б впізнати на великій відстані. Крім того, спортивний майданчик розташований від будинку свідка І. на відстані, яка робить неможливим чути деталі їхньої розмови. К. також заявив, що ввечері в той день грав у доміно з друзями у дворі, і він фізично не міг би вчинити крадіжку та повернутися за такий короткий час, бо відстань до ларька становить приблизно 15 хвилин пішки. З урахуванням цих обставин слідчий вирішив, що необхідно провести слідчий експеримент.

### **Практичне заняття №15**

Тема 15. Особливості розслідування вбивств.

#### **План**

1. Криміналістична характеристика вбивств при виявленні трупа.
2. Побудова слідчих версій під час розслідування вбивств.
3. План розслідування вбивств.
4. Слідчі (розшукові) дії (гласні й негласні) та тактичні операції при розслідуванні вбивств при виявленні трупа.

#### **Практичні завдання:**

Вирішення завдань відбувається за наступною схемою:

- 1) висунення й обґрунтування слідчих версій;

- 2) визначення обставин, що необхідно встановити;
- 3) визначення слідчих (розшукових) дій та їх комплексів (тактичних операцій);
- 4) визначення судових експертиз, що необхідно призначити у провадженні;
- 5) складання плану розслідування.

1. До Покровського ВП ГУНП в Донецькій області 20 листопада 2021р. о 09 год. 20 хв. ранку з'явився гр. С. і повідомив, що, вийшовши вранці з дому, розташованого на вул. Поштова, він виявив труп невідомого йому чоловіка із закривавленою головою.

Під час проведення судово-медичної експертизи було встановлено наступне: труп чоловіка віком 35–40 років. У потиличній частині голови рана з ушкодженням мозкової речовини. Комір сорочки, що надягнута на труп, залитий кров'ю. У той же час слідів крові біля трупа не виявлено. На трупі відсутні верхній одяг і взуття.

При огляді місця події на проїжджій частині дороги навпроти місця знаходження трупа виявлені вдавнені сліди протекторів автомашини і сліди чоловічих черевиків. Провулок Криничний знаходиться на значному віддаленні від центру міста і забудований приватними будинками сільського типу.

На думку спеціаліста в галузі судової медицини, смерть настала від удару тупим твердим предметом, імовірно, молотком, у лобову частину голови, спереду в напрямку зверху вниз.

### **Практичне заняття №16**

Тема 16. Розслідування злочинних порушень правил безпеки дорожнього руху.

#### **План**

1. Роль криміналістики у розслідуванні дорожньо-транспортних подій.
2. Організація й планування розслідування ДТП.
3. Сценарії та гіпотези при розслідуванні ДТП: типові ситуації.
4. Ефективні тактики проведення слідчих заходів та пошуку.
5. Залучення експертів і судових експертиз (авто-технічних, дорожньо-технічних, трасолого-автотехнічних).

### **Практичні завдання:**

За однією із запропонованих задач складіть письмовий план розслідування.

**Задача 1.** 15.05.2023 р. біля тіла громадянки С. були виявлені масляні плями на сорочці та сліди від протектора автомобіля на спідниці. Передполагається, що це стосується автомобіля ВАЗ, але було виряджено сім автомобілів такої марки в рейс. Складіть план розслідування.

**Задача 2.** 04.06.2023 р. автомобіль "ГАЗель" перевернувся на трасі Суми-Полтава через обрив гальмової трубки заднього лівого колеса. Постраждали пасажери та була завдана шкода будівлі біля дороги. Складіть план розслідування.

**Задача 3.** 22 листопада 2023 р. водій автомобіля "Тойота" виїхав на пішохідну частину, де знаходилася зупинка громадського транспорту, постраждали четверо з десяти людей. Водій залишив місце події та залишив автомобіль. Зупинка розташована позаду відділення банку з вуличним банкоматом та камерами відеоспостереження. Складіть план розслідування.

#### **4. ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ**

Основним засобом засвоєння навчального матеріалу з кримінального права у вільний від обов'язкових навчальних занять час є самостійна робота студента (СРС). Під час самостійної роботи студенти повинні вміти розуміти та застосовувати теоретичні та практичні знання під час виконання поставлених завдань, а також вільно орієнтуватися в інформаційному просторі.

СРС – запланована діяльність, що виконується студентом за завданням і під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі. Рівень самоорганізації має безпосередній вплив на загальну оцінку якості навчального процесу в цілому, а також на глибину та стійкість набутих знань та навичок.

**Здійснення самостійної роботи студентами може включати в себе наступне:**

- узагальнення теоретичних основ лекційного матеріалу;
- самостійне вивчення окремих тем, питань за допомогою навчальної літератури, нормативно-правових актів;
- підготовка до семінарських занять;
- обрання теми, розробку плану та написання індивідуальної роботи;
- вибір теми, розробка плану та написання доповіді;
- опрацювання і підготовка конспектів навчальних чи наукових текстів;
- вирішення практичних завдань і тестів;
- систематизацію вивченого матеріалу перед семестровим іспитом тощо.

**Методами контролю за самостійною роботою студентів є:**

- опитування під час семінарських занять та індивідуально-консультативних зустрічей;
- заслуховування та обговорення доповідей;
- перевірка правильності виконання тестів та розв'язання практичних завдань;
- написання контрольних робіт.

**Індивідуально-консультативна робота**



Індивідуально-консультативна робота (ІКР) представляє собою форму взаємодії викладача із студентами з метою сприяння індивідуалізації навчання кожного студента, враховуючи їхні особливості та академічні досягнення.

Основною метою цієї роботи є посилення мотивації студентів до навчання через розвиток внутрішнього прагнення та його налагодження в необхідному напрямку.

ІКР здійснюється відповідно до затвердженого графіка кафедри і може виконуватись у формі:

- індивідуальних занять, що проводяться з окремими студентами з метою підвищення рівня їх підготовки та розвитку індивідуальних творчих здібностей;
- консультацій, на яких студент отримує відповіді від викладача на конкретні запитання або пояснення певних теоретичних положень чи аспектів їх практичного застосування;
- перевірки виконання індивідуальних завдань, зокрема, захист рефератів, перевірка вирішення конкретних ситуацій тощо;
- перевірки та захисту завдань, включених до поточного контролю;
- перевірки конспектів навчальних чи наукових текстів з тем та питань, що винесені на самостійне вивчення тощо.

Студентам оголошується графік проведення індивідуально-консультативної роботи з криміналістики на початку семестру.

## **5. ПОРЯДОК ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ**

### **5.1. Принципи і види контролю знань студентів**

Знання студентів є ключовим показником ефективності та результативності всього навчального процесу, тому їх перевірка повинна бути систематичною і комплексною, в межах єдиної системи контролю успішності студентів.

Контроль знань є невід'ємною частиною навчального процесу і відображає організацію зворотного зв'язку для управління навчально-виховним процесом. Результати контролю знань студентів вказують на ступінь освоєння навчальної програми, рівень засвоєння матеріалу та якість отриманих знань. Вони також

служать основою для рішень про продовження навчання, призначення стипендій, випуску та отримання диплому. Результати контролю оцінюють як роботу окремого студента, так і академічної групи, курсу, факультету та викладацького персоналу.

Перевірка та оцінка знань студентів, що вивчають криміналістику, мають відобразити їхній рівень освоєння матеріалу та стимулювати до досягнення нових успіхів. При правильній організації контроль знань виконує різноманітні функції, такі як навчальна, виховна, організаційна, методична тощо.

Контроль знань з кримінального права будується на таких основних принципах:

- систематичність та плановість проведення контролю (перевірка і оцінювання знань повинні проводитися систематично, планово, у нерозривному зв'язку з усім процесом навчання; послідовно з поступовим ускладненням завдань, змісту і методики);

- уникнення розбіжностей між завданнями, що виносяться на контроль та матеріалом, який розробляється в межах навчальної дисципліни;

- об'єктивність та прозорість контролю (диференціація оцінок здійснюється за об'єктивними заздалегідь визначеними критеріями; інформація про всі форми контрольних заходів та критерії оцінювання доводиться до студентів на початку вивчення дисципліни; оцінка знань студента повинна відповідати дійсній якості і кількості засвоєних знань, вмінь і навичок);

- забезпечення умов для належної підготовки до контрольних заходів, що досягається шляхом чіткого їх розмежування за змістом і у часі;

- забезпечення умов для всебічного розкриття індивідуальних здібностей кожного окремого студента, розвитку його творчого мислення (завдання для поточного та підсумкового контролю формулюються з урахуванням комплексного, творчого підходу).

Відповідно до «Порядку оцінювання знань студентів» – оцінювання знань студентів з правознавства здійснюється на основі результатів:

- 1) поточного контролю знань;

2) підсумкового контролю знань.

Завданням поточного контролю знань студентів з криміналістики є перевірка рівня розуміння та засвоєння ними програмного матеріалу за модулями і темами, наявності умінь та навичок самостійно опрацьовувати літературу з дисципліни, вміння усно, практично чи письмово представити матеріал з курсу на належному рівні.

Завданням підсумкового контролю знань студентів з криміналістики є перевірка рівня розуміння та засвоєння програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків у дослідженні та відтворенні кримінального правопорушення, здатності творчо використовувати отримані знання, вміння сформулювати власну думку щодо певної правової проблеми.

Оцінювання знань студентів з криміналістики здійснюється на основі результатів поточного та підсумкового контролю знань.

**5.2. Порядок оцінювання знань за результатами вивчення дисципліни  
(для студентів денної форми навчання з підсумковим контролем у  
формі іспиту)**

| <b>№<br/>п/п</b> | <b>Об'єкти контролю</b>                                  | <b>Кількість<br/>балів</b>                      | <b>Результат</b>                                                                    |
|------------------|----------------------------------------------------------|-------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>1.</b>        | <b><i>Оцінка поточної роботи в семестрі, в т.ч.:</i></b> | <b><i>від 0 до 40<br/>балів<br/>в т.ч.:</i></b> | Отримані бали<br>додаються до<br>підсумкової оцінки                                 |
| 2                | за систематичну та активну роботу в практичних кабінетах | до 20 балів                                     |                                                                                     |
| 3                | за виконання завдань для самостійного опрацювання        | до 20 балів                                     |                                                                                     |
| <b>4</b>         | <b><i>Оцінка письмової<br/>екзаменаційної роботи</i></b> | <b><i>від 0 до 60<br/>балів</i></b>             | проходження<br>підсумкового<br>контролю знань та<br>отримання підсумкової<br>оцінки |

Семестровий контроль проводиться у формі екзамену в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою дисципліни «Криміналістика», і в терміни, встановлені навчальним планом. Під час семестрового контролю враховуються результати здачі усіх видів роботи відповідно до розподілу балів, які отримують студенти:

| Поточний контроль |      |      |      |      |      |      |      |      |       |       |       |       |       |       |       |       |       |       |       | Екз. робота | Максимальний бал, що повинен набрати студент |
|-------------------|------|------|------|------|------|------|------|------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------------|----------------------------------------------|
| Пр 1              | Пр 2 | Пр 3 | Пр 4 | Пр 5 | Пр 6 | Пр 7 | Пр 8 | Пр 9 | Пр 10 | Пр 11 | Пр 12 | Пр 13 | Пр 14 | Пр 15 | Пр 16 | Пр 17 | Пр 18 | Пр 19 | Пр 20 |             |                                              |
| 2                 | 2    | 2    | 2    | 2    | 2    | 2    | 2    | 2    | 2     | 2     | 2     | 2     | 2     | 2     | 2     | 2     | 2     | 2     | 2     | 60          | 100                                          |

**Тем: 16, практик: 16**

### 5.3. Порядок оцінювання знань за результатами вивчення дисципліни (для студентів заочної форми навчання з підсумковим контролем у формі іспиту)

| № п/п | Об'єкти контролю                         | Кількість балів          | Результат                                                            |
|-------|------------------------------------------|--------------------------|----------------------------------------------------------------------|
| 1.    | <i>Оцінка поточної роботи в семестрі</i> | <i>від 0 до 40 балів</i> | отримані бали додаються до підсумкової оцінки                        |
| 2.    | <i>Оцінка письмової роботи</i>           | <i>від 0 до 60 балів</i> | проходження підсумкового контролю знань одержання підсумкової оцінки |

Студенти заочної форми навчання також проходять підсумковий контроль у вигляді іспиту, і розподіл балів у разі відбувається так:

| Поточний контроль |      | Екзамен. робота | Максимальний бал, що повинен набрати студент |
|-------------------|------|-----------------|----------------------------------------------|
| Пр 1              | Пр 2 | 60              | 100                                          |
| 20                | 20   |                 |                                              |

### 5.3 Шкала оцінювання для іспиту

| За 100-бальною шкалою | Для екзамену |
|-----------------------|--------------|
| 90-100                | відмінно     |
| 74-89                 | добре        |
| 60-73                 | задовільно   |
| 0-59                  | незадовільно |

## 6. ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ ПИТАННЯ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ДЕННОЇ (ЗАОЧНОЇ) ФОРМИ НАВЧАННЯ

1. Предмет криміналістики.
2. Завдання, система криміналістики.
3. Загально – наукові, спеціальні методи криміналістики.
4. Криміналістична наука в системі наукових знань.
5. Основи криміналістичної техніки та умови її застосування.
6. Технічні засоби і методи виявлення слідів кримінального правопорушення та речових доказів.
7. Засоби фіксації, вилучення слідів кримінального правопорушення та речових доказів.
8. Поняття криміналістичної ідентифікації.
9. Об'єкти, суб'єкти криміналістичної ідентифікації.
10. Поняття і значення судової фотографії.
11. Судово-дослідницька фотозйомка.
12. Судово-оперативна фотозйомка.
13. Поняття трасології та її завдання.
14. Основи трасологічної експертизи.
15. Механізм утворення слідів. Класифікація слідів.
16. Сліди рук. Папілярні узорі, їх властивості, типи. Виявлення, фіксація і вилучення слідів рук.
17. Сліди ніг людини, сліди взуття. «Доріжка» слідів, її криміналістичне значення
18. Сліди знарядь злочину та інструментів.
19. Сліди транспортних засобів

20. Поняття і значення судової балістики, її наукові основи
21. Можливості судово – балістичної експертизи
22. Поняття техніко – криміналістичного дослідження документів
23. Види підробки документів, ознаки підробки
24. Криміналістичне дослідження письма
25. Ідентифікаційні ознаки письма
26. Підготовка матеріалів до судово – почеркознавчої експертизи
27. Ідентифікація людини за ознаками зовнішності
28. Класифікація ознак зовнішності людини
29. Збирання і використання даних про зовнішні ознаки для встановлення людини
30. Поняття, завдання криміналістичного обліку
31. Види криміналістичних обліків
32. Поняття, зміст криміналістичної тактики
33. Тактичний прийом, слідча дія, слідча ситуація, тактична операція
34. Поняття і класифікація криміналістичних версій
35. Поняття організації та планування розслідування
36. Правила побудови і перевірка версій
37. Поняття, види, значення, завдання огляду
38. Тактика огляду місця події.
39. Негативні обставини їх значення у викритті злочинів.
40. Поняття та види слідчого експерименту.
41. Підготовка до огляду. Учасники огляду та їх роль.
42. Фіксація результатів огляду місця події.
43. Огляд трупа на місці його виявлення.
44. Поняття обшуку, види, мета обшуку.
45. Підготовка та проведення обшуку.
46. Тактичні прийоми обшуку.
47. Поняття, завдання і види допиту.
48. Тактика допиту.

49. Загальні положення тактики допиту підозрюваних і обвинувачених.
50. Допит свідків, потерпілого.
51. Використання науково – технічних засобів при проведенні обшуку.
52. Фіксація результатів допиту та обшуку.
53. Тактика допиту неповнолітніх.
54. Поняття і види пред'явлення для впізнання.
55. Підготовка до пред'явлення для впізнання.
56. Тактичні прийоми пред'явлення для впізнання.
57. Фіксація ходу і результатів пред'явлення для впізнання.
58. Перевірка показань на місці події.
59. Класифікація судових експертиз.
60. Організація та структура експертних установ України.
61. Слідчий експеримент його види.
62. Підготовка до призначення та проведення судових експертиз.
63. Поняття, завдання, принципи методики розслідування окремих видів злочинів.
65. Структура криміналістичної методики.
66. Поняття криміналістичної характеристики кримінальних правопорушень.
67. Елементи криміналістичної характеристики кримінальних правопорушень.
68. Криміналістична характеристика вбивств.
69. Задачі і тактика першочергових слідчих (розшукових) дій та оперативно – розшукових заходів при розслідуванні вбивств.
71. Криміналістична характеристика вбивств на замовлення.
72. Особливості розслідування деяких видів вбивств.
73. Криміналістична характеристика згвалтувань
74. Типові слідчі ситуації і слідчі версії у справах про згвалтування..
75. Задачі і тактика невідкладних слідчих( розшукових ) дій та оперативно – розшукових заходів у справах про згвалтування.
76. Криміналістична характеристика крадіжок.
77. Тактика слідчих (розшукових) дій та оперативно – розшукових заходів при розслідуванні крадіжок.

78. Криміналістична характеристика шахрайства.
79. Слідчі дії та оперативно – розшукові заходи у справах про шахрайство.
80. Криміналістична характеристика кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов’язаної з наданням публічних послуг.
81. Слідчі (розшукові) дії та оперативно – розшукові заходи при розслідуванні кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов’язаної з наданням публічних послуг.
85. Криміналістична характеристика вимагання.
86. Способи шахрайства з метою заволодіння індивідуальним майном громадян.
87. Слідчі дії та оперативно – розшукові заходи при розслідуванні вимагання.
89. Початковий етап розслідування крадіжок.
90. Криміналістична характеристика службових злочинів.



## СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

### Основна література

1. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 20: Криміналістика, судова експертиза, юридична психологія / редкол.: В. Ю. Шепітько (голова) та ін. Харків: Право. 2018. 952 с.
2. Криміналістика: підручник. Пясковський В. В., Чорноус Ю. М., Самодін А. В. та ін.; за заг. ред. В. В. Пясковського. 2-ге вид., перероб. І допов. Харків: Право, 2020. 752 с.
3. Криміналістика: підручник / В. В. Пясковський, Ю. М. Чорноус, А. В. Іщенко та ін. Київ: Центр учбов. л-ри, 2015. 544 с.
4. Криміналістика: підручник / за ред. В. В. Тищенка. Одеса: Вид. Дім «Гельветика», 2017. 556 с.
5. Криміналістика: підручник : у 2-х т. Т. 1. / за ред. В. Ю. Шепітька. Харків: Право, 2019. 456 с.
6. Основи судової експертизи: навч. посіб. для фахівців, які мають намір отримати або підтвердити кваліфікацію судового експерта / авт.-уклад.: Л. М. Головченко, А. І. Лозовий, Е. Б. Сімакова-Єфремян та ін. Харків: Право, 2016. 928 с.
7. Шевчук В.М. Криміналістика: традиції, новації, перспективи: добірка наук. пр. Харків: Право, 2020. 1280 с.
8. Кримінологія : підручник [Текст] / О. М. Джужа, В. В. Василевич, В. В. Чернєй, С. С. Чернявський та ін. ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. В. В. Чернєя ; за наук. ред. д-ра юрид. наук, проф. О. М. Джужі. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2020. 612 с.
9. Криміналістична техніка, тактика і методика : навчальний посібник / В. В. Копча, Н. В. Копча. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 286 с.
10. Криміналістика і судова експертиза: міжвідом. наук.-метод. зб. /Київський НДІ судових експертиз; редкол.: Д. В. Журавльов (голов. ред.), О. Г. Рувін (заст. голов. ред.) та ін. Київ : Видавництво Ліра-К, 2022. Вип. 67. 704 с.

## Додаткова література

11. Інноваційні методи та цифрові технології в криміналістиці, судовій експертизі та юридичній практиці: матеріали міжнар. «круглого столу» (Харків, 12 груд. 2019 р.) / редкол.: В. Ю. Шепітько (голов. ред.), В. А. Журавель, В. М. Шевчук, Г. К. Авдєєва. Харків: Право, 2019. 164 с.
12. Кафедра криміналістики: історія становлення та розвитку. До 80-річчя заснування: монографія / В. Ю. Шепітько, В. М. Шевчук, В. І. Алексєйчук та ін.; за ред. В.Ю. Шепітька. Харків: Право. 2020. 268 с.
13. Загальна теорія криміналістики: генеза та сучасний стан : монографія / Володимир Журавель. Харків : Право, 2021. 448 с.
14. Біленчук П.Д., Кофанов А.В., Кобилянський О.Л., Скільська Л.Д. Документування результатів слідчої дії: методи фіксації доказової інформації. Монографія / За ред. П.Д. Біленчука. Київ: УкрДГРІ, 2019. 96 с. (Серія «Запобігання, протидія, розслідування злочинів»).
15. Лук'янчиков Б. Є., Лук'янчиков Є. Д., Петряєв С. Ю. Криміналістична ідентифікація об'єктів за ідеальними відображеннями: монографія. Київ: НТУУ «КПІ» Вид. «Політехнік», 15. 2016. 204 с.
16. Мирошниченко Ю.М. Періодизація розвитку криміналістичної тактики. Підприємство, господарство і право. 2019. № 10. С. 194–197
17. Коваленко А. В. Фотограмметричний метод судової фотозйомки. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «ПРАВО». Випуск 29. 2020. С. 253-260.
18. Чорноус Ю.М., Лісіцький А.В. Спеціальні знання у кримінальному провадженні: поняття, зміст, форми реалізації під час розслідування кримінальних правопорушень. Юридичний науковий електронний журнал. 2023. №1. С. 477-480.
19. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / За заг. ред. Копотуна І. М. Київ: «К Н Т», 2023. 932 с.
20. Науково-практичний коментар Кримінального процесуального кодексу України. Станом на 1 вересня 2023 року / За заг. ред. Стратонова В. М. Київ : Видавничий дім «Професіонал», 2023. 1208 с.

21. Олійник Я. С. Тактика проведення огляду місця події під час розслідування погрози або насильства щодо захисника чи представника особи. Юридичний науковий електронний журнал. 2019. № 5 С. 317 – 320

22. Тетерятник Г.К. Проведення огляду місця події в умовах надзвичайних правових режимів. Право і суспільство. 2022. № 3. С. 233 - 239. URL: [http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2022/3\\_2022/36.pdf](http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2022/3_2022/36.pdf)

23. Кашуба, Н. (2023). Використання цифрової криміналістики в різних контекстах. Scientific Collection «InterConf», (154), 476–479. Retrieved from <https://archive.interconf.center/index.php/conference-proceeding/article/view/3374>

24. Методичні рекомендації для проведення семінарських занять та організації самостійної роботи з дисципліни «Кримінальне право. Особлива частина» для студентів спеціальності 081 Право денної та заочної форм навчання [Електронний ресурс] / уклад. В.М. Грудницький. Покровськ : ДонНТУ, 2021. 101 с.

25. Методичні рекомендації для проведення практичних занять та організації самостійної роботи з дисципліни «Соціологія релігії» для студентів спеціальності 054 Соціологія денної та заочної форм навчання [Електронний ресурс] / уклад. В.М. Грудницький, В.А. Кречетова. Покровськ : ДонНТУ, 2019. 47 с.

## ДОДАТКИ

### Додаток 1

#### ФОТОТАБЛИЦЯ

до протоколу огляду місця події від «\_\_\_» \_\_\_\_\_ 20\_\_ р.

Фото 1. Орієнтуючий фотознімок. \_\_\_\_\_

(найменування об'єкта фотозйомки)

Виконано методом \_\_\_\_\_ панорами.

(лінійної, кругової, ярусної)

Фото 2. Оглядовий фотознімок. \_\_\_\_\_.

(найменування об'єкта фотозйомки)

Фото 3. Вузловий фотознімок. \_\_\_\_\_.

(найменування об'єкта фотозйомки)

Фото 4. Детальний фотознімок. \_\_\_\_\_.

(найменування об'єкта фотозйомки)

Виконано вимірювальним методом, масштабним способом.

Учасники:

1. \_\_\_\_\_ / \_\_\_\_\_ /

(прізвище, ім'я, по батькові)

(підпис)

2. \_\_\_\_\_ / \_\_\_\_\_ /

(прізвище, ім'я, по батькові)

(підпис)

Поняті:

1. \_\_\_\_\_ / \_\_\_\_\_ /

(прізвище, ім'я, по батькові)

(підпис)

2. \_\_\_\_\_ / \_\_\_\_\_ /

(прізвище, ім'я, по батькові)

(підпис)

Слідчий:

\_\_\_\_\_ / \_\_\_\_\_ /

(прізвище, ім'я, по батькові)

(підпис)

(Лицьовий бік)

| (стать)                             | Дактилоскопічна картка |
|-------------------------------------|------------------------|
| 1. Прізвище _____                   | Дакт.<br>формула       |
| 2. Ім'я _____                       |                        |
| 3. По батькові _____                |                        |
| 4. Народився "____" _____ 20____ р. |                        |
| 5. Місце народження _____           |                        |
| _____                               |                        |
| _____                               |                        |

Права рука

|              |              |             |               |             |
|--------------|--------------|-------------|---------------|-------------|
| -----16----- | -----8-----  |             |               |             |
| 1. Великий   | 2. Вказівний | 3. Середній | 4. Безіменний | 5. Мізинець |
| -----+-----  | -----+-----  | -----+----- | -----+-----   | -----+----- |
|              |              |             |               |             |

-----16----- 8-----4-----

-----

----- Лінія перегинання ----- Ліва рука -----

-----

-----2-----1-----

6. Великий|7. Вказівний|8. Середній |9. Безіменний|10. Мізинець

-----+-----+-----+-----+-----

-----

-----

----- Лінія перегинання ----- Контрольні відтиски пальців -----

|             |             |             |            |
|-------------|-------------|-------------|------------|
| Ліва рука   | Великий     | Великий     | Права рука |
| -----+----- | -----+----- | -----+----- |            |
|             |             |             |            |

-----

Підпис особи, що дактилоскопіюється \_\_\_\_\_

Картка заповнена "\_\_\_\_" \_\_\_\_\_ 200\_\_ р.

-----

(орган, підрозділ)  
(Зворотний бік)  
ДАНІ ПРО АРЕШТ

Заарештований \_\_\_\_\_  
(коли, ким, за що, статті, частини статей КК і указів  
(крим. справи, арх. справи))

Відтиск  
правої  
долоні

Відтиск  
лівої  
долоні

ОСОБЛИВІ ПРИКМЕТИ (додаткові дані)

Картку склав \_\_\_\_\_  
(посада, підпис, прізвище)

Правильність складання картки перевірів, формулу обчислив \_\_\_\_\_  
(посада)

\_\_\_\_\_ "\_\_\_\_\_" \_\_\_\_\_ 20\_\_\_\_ р.  
(підпис, прізвище )

ПРОТОКОЛ  
слідчого експерименту

(з метою перевірки показань підозрюваного)

" " \_\_\_\_\_ 20\_ р. м. \_\_\_\_\_

Час початку слідчої дії \_\_\_\_ год. \_\_\_\_ хв.

Слідчий \_\_\_\_\_

у присутності понятих:

1. \_\_\_\_\_

прож. \_\_\_\_\_

2. \_\_\_\_\_

прож. \_\_\_\_\_

захисника: \_\_\_\_\_

підозрюваного: \_\_\_\_\_

за участю: спеціаліста \_\_\_\_\_

статиста \_\_\_\_\_

у приміщенні (на території) \_\_\_\_\_

відповідно до вимог ст. 240 КПК України здійснив слідчий  
експеримент із метою перевірки показань підозрюваного \_\_\_\_\_

(П.І.Б.), про що згідно з вимогами ст.104 склав цей протокол.

Усім учасникам слідчої дії роз'яснено їх право бути присутніми при всіх діях  
слідчого і робити зауваження, що підлягають занесенню до протоколу відповідно  
до ст. 104 КПК України.

Перед початком слідчої дії її учасникам згідно з вимогами ст.107 КПК України  
повідомлено, що під час слідчого експерименту буде застосовуватися відеозапис,  
який здійснюватиметься спеціалістом \_\_\_\_\_ за допомогою відеокамери моделі  
\_\_\_\_\_ № \_\_\_\_ на носій \_\_\_\_\_ об'ємом \_\_\_\_ Мб.

Понятим (прізвища та ініціали) роз'яснено їх обов'язок засвідчити проведення  
слідчої дії, не розголошувати відомості щодо проведеної дії, а в разі необхідності  
надати в суді свідчення відповідно до ст.66, 223 КПК України \_\_\_\_\_ (підпис).

Спеціалісту (прізвище та ініціали) роз'яснено права й обов'язки згідно зі ст.71 КПК України \_\_\_\_ (підпис).

Підозрюваному (прізвище та ініціали) роз'яснено права й обов'язки відповідно до ст.42 КПК України \_\_\_\_ (підпис).

Підозрюваному (прізвище та ініціали) згідно з вимогами ст.63 Конституції України роз'яснено право відмовитися від дачі показань або пояснень щодо себе, членів родини і близьких родичів, коло яких визначено законом \_\_\_\_ (підпис).

Під час проведення слідчої дії застосовувалися наступні технічні засоби (манекен, муляж, макет, тощо) \_\_\_\_\_.

Учасникам роз'яснено порядок проведення слідчої дії: зазначено, що підозрюваний указує і демонструє самостійно напрямки і маршрут руху, орієнтири і об'єкти на місцевості, окремі дії. Інші учасники рухаються услід за ним. Іншим учасникам забороняється ставити навідні запитання й виконувати навідні дії.

Запитання слідчого: «Підозрюваний (П.І.Б.), чи згодні Ви добровільно розповісти і показати на місці обставини події, що відбулася» " \_\_\_\_ 20\_р.?"

Пояснення підозрюваного: " \_\_\_\_\_".

Запитання слідчого: "В який пункт нам необхідно прослідкувати?"

Пояснення підозрюваного: " \_\_\_\_\_".

Час \_\_\_\_ год. \_\_\_\_ хв. Відеозапис зупинено у зв'язку з виїздом слідчої групи до \_\_\_\_\_ (найменування пункту).

Час \_\_\_\_ год. \_\_\_\_ хв. Відеозапис відновлено. Слідча група прибула в пункт \_\_\_\_\_. Спостерігаються наступні орієнтири \_\_\_\_\_.

Підозрюваний дав наступні пояснення \_\_\_\_\_.

При цьому підозрюваний указав на наступні об'єкти, орієнтири: \_\_\_\_\_.

Підозрюваний продемонстрував наступні дії \_\_\_\_\_.

Слідчий експеримент закінчено \_\_\_\_ год. \_\_\_\_ хв. Відеозапис припинено. Час \_\_\_\_ год. \_\_\_\_ хв.

Протокол прочитано, записано вірно, зауважень від учасників слідчої дії не надійшло.



|              |             |                    |
|--------------|-------------|--------------------|
| Підозрюваний | (підпис)    | прізвище, ініціали |
| Поняті       | 1.(підпис)  | прізвище, ініціали |
|              | 2. (підпис) | прізвище, ініціали |
| Спеціаліст   | (підпис)    | прізвище, ініціали |
| Слідчий      | (підпис)    | прізвище, ініціали |

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ВИДАННЯ

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ**

для проведення практичних занять та організації самостійної роботи з дисципліни

«Криміналістика»

для студентів спеціальності 081 Право

денної та заочної форм навчання

Комп'ютерний набір і верстка: Пархоменко Марина Миколаївна

ДВНЗ «Донецький національний технічний університет»

85300, м. Луцьк, вул. Потебні, 2023